BR 3559

M 7

BUREAU DOCUMENTATIE
NATIONAAL FRONT

PRIJS
10 CENT

neen, mussert!

arnold meijer

onderzoekt en veroordeelt mussert's houding en beginselen

uitgeverij „de ramshoorn"
oisterwijk

BUREAU DOCUMENTATIE
NATIONAAL FRONT

NEEN, MUSSERT!

DE N.S.B. HEEFT GEEN FUNDAMENT...

UITGEVERIJ „DE RAMSHOORN" OISTERWIJK, 1938

FUNDAMENT OF RUÏNE

In vier achtereenvolgende nummers van Volk en Vaderland (de nrs. 43, 44, 45 en 46, van 22 en 29 October, 5 en 12 November 1937), publiceerde de leider van de N. S. B., Ir. Mussert een serie artikelen, welke de bedoeling hadden, leer en beginselen van de N. S. B. nader te omlijnen.
Deze bedoeling blijkt uit een redactioneele mededeeling op de voorpagina van nr. 44, welke het tweede artikel flankeert en aldus luidt:

> ONS GEESTELIJK FUNDAMENT
>
> In een viertal artikelen schetst Mussert het Nederlandsche karakter van ons nationaal-socialisme, zooals het geleidelijk groeït in jaren van harden strijd.
>
> Het eerste artikel, verschenen in ons vorig nummer, wees de drie bronnen van ons nationaal-socialisme aan: ons Godsbetrouwen, onze liefde voor Volk en Vaderland, onze eerbied voor den arbeid.
>
> Nevenstaand artikel is het tweede in de reeks en behandelt ons Godsvertrouwen.
>
> In twee artikelen, te verschijnen in de volgende nummers, zullen onze liefde tot volk en vaderland en onze eerbied voor den arbeid als bronnen van ons nationaal-socialisme worden besproken."

Het lijdt dus geen twijfel, of in de bedoelde artikelen beoogt de leider van de N. S. B. de leer van deze beweging nader te preciseeren. Een preciseering, die wel wat laat komt, maar die, blijkens het hierboven aangehaalde bericht niettemin van fundamenteele beteekenis moet worden geacht.
De onderteekening van Mussert, en de plaats waar het verschijnt, (de eerste bladzijde van het weekblad Volk en Vaderland), alsmede het feit, dat men het als afzonderlijke brochure heeft uitgegeven, stempelt het stuk tot een officieel leerstuk der N. S. B.
Daarom achtte ik mij verplicht, toen personen in en buiten de N.S.B., leden van Zwart Front en volgelingen daarbuiten mijn oordeel wilden vernemen over deze officieele uiting, dit oordeel in den breede bekend te maken. Juist in deze dagen, nu zoovelen in den lande een concentratie van nationaal-voelenden (anti-parlementairen) zouden willen zien.

Ik verwachtte daarom van de N.S.B., wanneer ook in den boezem van deze groepeering de behoefte aan een dergelijke concentratie gevoeld wordt, dat zij ditmaal, in afwijking van haar tot heden gevolgde methode, de door mij te maken bezwaren zou trachten te weerleggen. Dit echter heeft men niet gedaan.

GEEN VASTE BEGINSELEN

De titel van Mussert's eerste artikel luidde: „Ons geestelijk fundament, en het droeg tot onder-titel: „De drie bronnen van het Nederlandsche nationaal-socialisme".

Na de ondertitel verklaart Mussert, met in den tekst over twee kolommen vetgedrukte woorden letterlijk:

> „Het was December van het jaar 1931, toen ik het program en de toelichting daarop schreef, welke de geboorte van de Nationaal-socialistische beweging mogelijk zouden maken. Aan dit program met toelichting is sindsdien nooit iets gewijzigd, omdat tot op den huidigen dag steeds duidelijker gebleken is, dat het — gegrond op de juiste beginselen — de vereischte groote maatregelen opsomt, welke noodig zijn om ons volk voor ondergang te behoeden en naar een betere toekomst te voeren."

Dus, zegt Mussert, de juistheid van onze beginselen, zooals wij die aanvankelijk vastlegden, is steeds duidelijker gebleken, en daarom werd het program dan ook nooit veranderd.

Verwonderd vraagt men zich dan af, waarom, wanneer alles met dit program en met deze beginselen dan zoo volledig in orde is, er een gansche reeks artikelen noodig is over het geestelijk fundament der beweging.

Geschiedt dit alleen ten gerieve van hen, die niet bij machte zijn het programma met de toelichting te begrijpen?

Zooveel onnoozelheid mag na vijf jaar intensieve propaganda bij het gros der N.S.B-ers niet meer worden verondersteld.

Daarbij: deze artikelen zijn waarlijk niet gegoten in den vorm van een nadere toelichting op het oude programma, doch willen niet anders zijn dan een nieuwe, op zich zelf staande uiteenzetting der beginselen.

Daarom kan men het vermoeden niet van zich zetten dat men ofwel is gaan afwijken van de eenmaal gestelde principes, ofwel dat men alleen om redenen van opportuniteit vandaag dit geluid laat hooren, om het morgen weerom met alle gemak te verloochenen, wanneer dat op dat oogenblik beter passen zou.

MEN WEET DAT IN ONS OOG JUIST DAT ALTIJD DE GROOTSTE FOUT VAN DE N.S.B. IS GEWEEST, DAT ZIJ GEEN VASTE BE-

GINSELEN HEEFT, EN DAT ZIJ ZICH IN HAAR HOUDING, TEN AANZIEN VAN PRINCIPIEELE VRAAGSTUKKEN, ALTIJD GAARNE LIET LEIDEN DOOR OVERWEGINGEN VAN OPPORTUNITEIT.
Daarom legde ik de beginselen van Zwart Front helder en duidelijk vast, en kon ik gisteren, kan ik vandaag, en zal ik morgen ieder kunnen uitdagen mij aan te wijzen waar ter wereld door ons ooit van die beginselen is afgeweken.
Waar het de tactiek, de strategie alleen betrof, daar namen wij de vrijheid te handelen, zooals de gebeurtenissen dat vroegen. Maar aan de beginselen werd en wordt nimmer getornd.
Ware dat wèl mogelijk, het Zwarte Front zou geen zin en geen beteekenis meer hebben.

GEEN VERANTWOORDELIJKHEID

Neen, een beweging die het beginsel niet ongerept bewaren kan, kan nimmer een sterkte en een kracht zijn.
Reeds eerder zagen wij, hoe de N.S.B. den eenen dag verwerpt, hetgeen zij gisteren aanbad. We denken aan brochure drie met zijn staatsleer. Dit was een officieele brochure, die tot een proeve werd verklaard en geheel werd ingetrokken. Daarvoor in de plaats kwam brochure 5. We schreven indertijd „Wie geeft ons de zekerheid, dat morgen ook deze brochure ingetrokken wordt en we ofwel weer iets nieuws krijgen ofwel, dat de oude brochure weer van stal wordt gehaald."
Bij de N.S.B. bestaat ook een „leiddraad voor huisbezoekers". Deze is een uitgave van de N.S.B., wordt door de leiding van de N.S.B. verstrekt, en moet aan deze leiding wederom worden teruggegeven, wanneer het boekje niet meer voor het beoogde doel wordt gebruikt.
In de INLEIDING van deze handleiding, wordt uitdrukkelijk gezegd, dat deze

> „vragen en antwoorden door enkele onzer leden zijn samengesteld ten gerieve van de huisbezoekers en in zooverre dus NIET BINDEND VOOR DE N.S.B. ZIJN". —

Met andere woorden: de leiding der N.S.B. geeft haar huisbezoekers een reeks antwoorden mee, die deze op gestelde vragen moeten geven, maar wanneer gij daardoor lid wordt, kan de N.S.B. al dezen uitleg en beloften aan haar laars lappen.
Daarom wordt dan ook nadrukkelijk gezegd:

> „Deze leiddraad mag dus niet als een officieele uitgave van de N.S.B. worden beschouwd. DE N.S.B. GEEFT HAAR STANDPUNT ALLEEN IN OFFICIEELE BROCHURES WEER.
> De leiddraad is uitsluitend samengesteld als STUDIEMATERIAAL

> voor de huisbezoekers en heeft geen ander doel. Hij, die een leiddraad ter beschikking heeft gekregen, mag hem niet uit handen geven en is verplicht hem op eerste aanmaning aan den kringpropagandist terug te geven.
> De huisbezoeker mag den leiddraad niet op huisbezoek medenemen, zeer zeker nooit een antwoord daaruit voorlezen. En nimmer den leiddraad aan belangstellenden ter inzage geven. —
> De leiddraad blijft ten allen tijde het eigendom van den kring."

Is er een duidelijker bewijs denkbaar voor het feit, dat voor al hetgeen de propagandisten zeggen — en zeggen op bevel der leiding — deze zelfde leiding geen enkele verantwoording wil dragen?
Niemand kan met zekerheid zeggen of weten, wat de N.S.B. wil, en niemand krijgt eenige principieele garanties voor zijn lidmaatschap. Slechts uitleg en toelichtingen die tot niets verplichten.
Dat is de onbehaaglijke, onzekere, gevaarlijke atmosfeer in de N.S.B.: men verandert van meening en van houding en ontkent veranderd te zijn. Men verwisselt van opinie, doch laat de vroegere uitlating en het vroeger oordeel rustig voortbestaan om er te gelegener tijd naar terug te kunnen grijpen.
Wat beteekenen in deze atmosfeer verzekeringen en beloften? Wat beteekent het bijvoorbeeld, wanneer men op een gegeven oogenblik zegt het ten volle en volledig met Zwart Front eens te zijn?

WIE ZIJN DE „VIJANDELIJKE MACHTEN" ?

Mussert besteedt in zijn eerste artikel twee lange alineas aan historische beschouwingen, doorweven met toespelingen op slechte elementen, al dan niet reeds uit- of afgestooten- en andere interne moeilijkheden in zijn beweging.
„Veel werd er medegevoerd, dat kwam uit eigen baat, of — erger nog — gezonden door vijandelijke machten om de beweging te ondermijnen" zegt hij terloops.
Wij nemen dit gaarne aan. Des te gereeder, waar wij vanaf den beginne de grootste nadruk op de offervaardigheid gelegd hebben, waarin juist degenen, die eenige beteekenisvolle functie vervullen in een beweging, het voorbeeld hebben te geven. Ook hebben wij er vanaf den beginne op gewezen, dat het dwaas, gevaarlijk en misleidend is, in een nationale beweging vrijmetselaren op te nemen en ze nog hooge posten te geven bovendien.
Van dezulken toch kan men immers niet anders verwachten, dan dat zij — om met Musserts eigen woorden te spreken — komen „uit eigen baat,

of — erger nog — gezonden door vijandelijke machten om de beweging te ondermijnen."
Wat bijv. te zeggen van een heer Fahrwerck, die vice-president was van een internationale loge, zgn. bedankte, maar intusschen nooit op eenigerlei wijze te kennen heeft gegeven, dat de Vrijmetselarij voor hem werkelijk heeft afgedaan. Hij bedankte voor zijn lidmaatschap, maar is het niet merkwaardig, dat hij thans inwoont bij zijn broer, die hem opvolgde als vice-president van de internationale loge „Le Droit Humain"?
Toch kreeg de heer Fahrwerck de hoogste ambten in de beweging en het grootste vertrouwen van den heer Mussert. Wij volstaan met dit eene voorbeeld, gekozen uit den overvloed, die men in en rondom het Hoofdkwartier der N. S. B. kan aantreffen.
Ontdekte Ir. A. A. Mussert de inwendige vijanden binnen zijn beweging eerst in den laatsten tijd?
Of heeft hij er vroeger zijn oogen voor dicht geknepen? Of nog erger, kan hij ze ook NU nog niet zien en richt hij ook thans nòg den blik niet op deze levensgevaarlijke elementen, doch op anderen, die waarlijk allerminst tot het hierboven aangeduide soort van bloedzuigers en hyena's behooren.

Het belangrijkste gedeelte van het eerste artikel begint met de vaststelling, dat er schakeeringen in de opvattingen in de N.S.B. bestaan, ondanks het allen bindend programma. Terecht noemt Mussert dit een gezond verschijnsel. Terecht aanvaardt hij nuances binnen het kader van het eene, den grondslag vormende, programma.
Gezonde meeningsverschillen, bron van opbouwende kritiek, vormen een onmisbaar bestanddeel van den corporatieven staat. Vrije baan voor meeningsverschillen, mits deze werkelijk gezond en opbouwend zijn.
Dat wil dus zeggen: geworteld in de onaantastbare grondslagen van het programma, en later, na de verovering van de staatsmacht, in het bestel van den staat.

Deze opvatting van Mussert deelen wij ten volle. Ongelukkigerwijze volgt op dit blijk van juist inzicht bij Mussert onmiddellijk een betoog, waartegen wij de ernstigste bezwaren hebben.
Mussert zegt:

> „Wanneer men aan den een vraagt, wat het nationaal-socialisme inhoudt, dan zal hij U antwoorden: het is datgene, wat wij noodig nebben om de slavernij van het kapitalisme te breken en gelijk heeft hij. Een ander zal op dezelfde vraag antwoorden: het nationaal-socialisme heeft tot taak om liberalisme en marxisme voorgoed uit te roeien en het valt niet te ontkennen, dat dit waar is.

Een derde zal antwoorden: het nationaal-socialisme is anti-semitisch: weg met de Joden; dat is de zin van het nationaal-socialisme. Deze opvatting vindt men ook in die Joodsche kringen, die ons volk willen beheerschen en daarom van meening zijn, dat het nationaal-socialisme voor hen een gevaar is. En inderdaad, het eischt voor ons volk het recht om in vrijheid, geheel naar eigen aard, te leven zonder overheerscht te worden.

Een vierde zal antwoorden: het nationaal-socialisme verzet zich tegen rassenvermenging, want vele hoogstaande volkeren zijn ondergaan, omdat zij zich daaraan niet hielden. Zij hebben de lessen der geschiedenis ter harte genomen.

Een vijfde zal antwoorden: het nationaal-socialisme zal aan de huidige goddelooze samenleving, die een aanfluiting is van eeuwen Christendom een einde maken; nationaal-socialisme is practisch Christendom en ook hij heeft gelijk."

Men ziet, hoe Mussert bij de eerste, tweede en vijfde meening uitdrukkelijk zijn instemming betuigt, bij de derde nopens het anti-semitisme, en bij de vierde, nopens het racisme, niet. Toch ligt het blijkbaar in zijn bedoeling, alle vijf de meeningen als juist te erkennen. Hij laat er tenminste onmiddellijk op volgen:

„Ziet dat zijn alle kanten van het nationaal-socialisme, dat is gelijk een edelsteen met vele facetten."

Alhoewel eenigszins aarzelend en kennelijk niet van ganscher harte, heeft Mussert dus op Vrijdag 22 October 1937 het anti-semitisme en het racisme openlijk tot integreerende bestanddeelen van het nationaal-socialisme der N. S. B. verklaard. De tekst laat zich werkelijk niet anders lezen. Bij meening 3 en 4 zegt hij wel niet onmiddellijk „en gelijk heeft hij" of een soortgelijk bewijs van instemming, zooals bij 1, 2 en 5, maar alle vijf stempelt hij tot „kanten" van zijn nationaal-socialisme, dus ook de meening uitgesproken onder 3 en 4.

Voortaan behooren anti-semitisme en racisme dus tot de leerstukken van de N. S. B. Met de eerste aanwinst zouden wij de N. S. B. kunnen gelukwenschen, zoo wij er zeker van konden zijn, dat dit anti-semitisme op de goede grondslag van de non-assimilatie berustte en de machtswellust van het Jodendom, met het laatste echter moeten wij de N S. B. condoleeren, het vertegenwoordigt ideeën, die nooit de onze kunnen zijn. Zoo zeker als een openlijke bestrijding van de Jodenmacht in ons Vaderland, het meest verjoodschte van alle West en Middel-Europeesche volkeren, bittere noodzaak is, zoo zeker moet het verdwazing heeten de raszuiverheidsmanie van de Duitschers over te hevelen. Daar-

tegen verzet zich onze nationale en christelijke traditie. Herhaaldelijk is dit door ons reeds uiteengezet. Het zou ons te ver voeren binnen het bestek van dit boekje dit nu weer in den breede te behandelen. Wij constateeren alleen, dat de vierde meening n.l. deze, dat 't nationaal-socialisme zich verzet tegen rasvermenging, in strijd is met de vijfde, die zegt, dat nationaal-socialisme practisch christendom is. En tevens, dat hetgeen hier staat aangegeven als de verschillende facetten van de nationaal-socialistische levensbeschouwing, in strijd komt met hetgeen volgens Mussert vroeger hiertoe behoorde. Om maar één ding, bij wijze van voorbeeld en illustratie te noemen: Mussert is ver van het „stadium 1933", toen hij zijn Vova-artikel „aan mijn Joodsche leden en lezers schreef". Toen droop hij, tenminste naar buiten, van Jodenliefde, nu verklaart hij zich antisemiet. Maar toch ook weer niet zoozéér, dan dat hij de moed zou bezitten te verklaren, dat Joden in zijn beweging niet meer als lid aanvaard zullen worden en dat zijn Joodsche leden moeten trachten elders onderdak te vinden.
Aan het slot van zijn eerste artikel volgt een vetgedrukt stuk, dat de grondpeilers noemt, waarop de leer der N. S. B. heet te zijn opgetrokken:

> „het Nederlandsch nationaal-socialisme, zooals dat in de loop der jaren in onze harten is gegroeid, ligt verankerd aan drie ankers. Alle goede dingen bestaan uit drieën. Dit is niet zoomaar een los gezegde, maar een waarheid, die eeuwenlang ondervinding van generatie op generatie eindelijk tot gemeengoed heeft gemaakt. Ook ons nationaal-socialisme is driezijdig. Het berust op:
> 1. ons Godsvertrouwen;
> 2. onze liefde voor Volk en Vaderland;
> 3. onze eerbied voor den Arbeid."

In drie volgende artikelen werd dit nader uitgewerkt. Wij volgen deze artikelen op den voet.
Daaruit zal blijken, dat van den eenen kant het nationaal-socialisme van de N. S. B. van 1937 niet hetzelfde is, als dat van 1937 en men in verschillende vraagstukken de schijn wil wekken te gaan staan op de grondslagen, zooals deze door ons drie en een half jaar geleden zijn vastgesteld en zooals deze, zonder eenige aarzeling of verandering, tot op den dag van heden gehandhaafd werden, en ook in den toekomst door Zwart Front gehandhaafd zùllen worden. Maar van den anderen kant zijn in sommige vraagstukken de tegenstellingen verscherpt en blijkt uit alles, dat de heer Mussert, noch iemand anders in de hoofdleiding der N.S.B. bewijzen geeft, te weten, wat de grondslagen van een werkelijke

Nederlandsche nationale beweging moeten zijn. Vandaar tegenspraak op tegenspraak, experiment na experiment.

ZONDER LEEDVERMAAK

Dit moge hard zijn om te aanhooren voor hen, die aan de kop van de N. S. B. staan; wanneer wij echter ongelijk hebben, dat men dan van N. S. B. zijde de door mij gemaakte bezwaren en de door mij ten bewijze aangevoerde feiten, weerlegge.
Ik meen te mogen eischen, dat met vaste hand de beginselen worden vastgesteld volgens hetwelk een Nederlandsch volk een gelukkig en een groot volk kan zijn.
Wij ontkennen dat dit in de N·S.B. ooit heeft plaats gevonden.
Wij constateeren dit niet met leedvermaak, doch met droefheid in het hart.
Wij zouden gewild hebben, dat de N.S.B. het GOED had gedaan·
Wij zouden gewild hebben, dat dit Zwarte Front overbodig was. Maar nu wij hebben moeten vaststellen, dat de N.S.B· de prachtige kans, die haar geboden werd, verspeeld heeft, NU is het de plicht van dit Zwarte Front dit volk te wekken, te leiden en de kansen, die gaan komen, aan te grijpen. Van alle kanten spreekt men over concentratie van nationaalvoelenden· Deze behoefte leeft bij leden in de N.S.B., leeft bij hen, die meenden in de N.S.B. hun land en hun volk te kunnen dienen, maar er teleurgesteld uit zijn heen gegaan, leeft bij zoovele anderen, die tot heden alles uit de verte volgden. Ook wij haken naar de concentratie. Maar is het logisch, dat wij, die vanaf den beginne de beginselen juist gesteld hebben en deze beginselen handhaafden, ons zouden overgeven? Of eischt de ridderlijkheid te erkennen, dat Zwart Front juist gezien heeft en dat die allen dus verplicht zijn hun macht, hun kracht, hun capaciteiten in dienst te stellen van dit Zwarte Front.
Dit kan de schijn wekken van hoogmoed en persoonlijke eerzucht.
Wij kunnen daarop slechts antwoorden, dat de taak, leiding te geven aan het Zwarte Front, een met den dag zwaarder wordende last is geworden, maar die we dragen zullen en dragen kunnen, zoolang de Vinger Gods in de gebeurtenissen niet duidelijk te bespeuren is, en ons wijst, aan wien wij dezen last mogen overgeven.

POSITIEF CHRISTENDOM

Het tweede artikel, dat Ir. Mussert deed verschijnen, met de bedoeling leer en beginselen van de N. S. B. nader te omschrijven, draagt als titel „Christendom en Nationaal-socialisme", met als ondertitel „de Gemeenschappelijke Pijlers" en „Godsvertrouwen en Offerbereidheid". Het artikel wordt ingeleid met een over twee kolommen gedrukte „geloofsbelijdenis" van den volgenden inhoud:

> „Ieder, die gelooft in God, vertrouwt op God. En ieder, die in God gelooft, heeft eerbied voor Zijn Schepping. Die eerbied was reeds hoog ontwikkeld bij de stammen — met hun sterk religieus gevoel — waaruit ons volk tientallen eeuwen geleden is voortgekomen. Daarna heeft het Christendom gedurende vele eeuwen zijn stempel gedrukt op alle Europeesche volkeren en zeker niet het minst op ons volk; het heeft aan zijn religieus gevoel richting gegeven en het gefundeerd in — en vernieuwd door — het geloof in Christus."

Tegen deze inleiding moeten wij ernstig bezwaar maken. Het geloof in God, het vertrouwen op God en de daaruit volgende eerbied voor Zijn Schepping, welke de beide eerste zinnen vaststellen, wordt in de derde klakkeloos toegekend aan de stammen, „waaruit ons volk tientallen eeuwen geleden is voortgekomen." Naar menschelijken maatstaf is „tientallen eeuwen" tamelijk lang ! Ir. Mussert zegt er niet bij, hoeveel zulke tientallen van eeuwen er verloopen zijn, sedert ons volk uit de desbetreffende stammen voortkwam. Waar de schrijver echter het meervoud „tientallen" gebruikt, moeten we, wanneer we zoo kort mogelijk terug willen gaan, deze gebeurtenis toch stellen op ongeveer twee duizend jaren geleden, dus op ongeveer 63 jaar voor Christus. Bij ons weten, was er toen van een geboorte van ons volk of van de Nederlandsche natie nog geen sprake. Wij voor ons hebben tot heden steeds gemeend, dat de geboorte van de Nederlandsche natie zoo ongeveer ligt in den tijd van den opstand tegen Spanje. Wij meenden, dat er vóór het optreden van Prins Willem van Oranje in den waren zins des woords van een Nederlandsche natie niet gesproken kon worden en dat Prins Willem I van Oranje daarom terecht de Vader des Vaderlands genoemd kan worden. Ons volk zou dus ongeveer 365 jaren geleden zichzelf ver-

heven hebben, en niet „tientallen van eeuwen geleden". Bovendien valt het totaal, waaruit het toen voortkwam, allerminst te omschrijven met „stammen". Bij „stammen" vooral, wanneer hun bestaan ,,tientallen eeuwen geleden" gedateerd wordt, denken wij aan een primitieve bevolking, terwijl de menschen, waaruit de Nederlandsche Natie gevormd werd, beschaafde bewoners van deze gebieden waren.
Dat wij hier zoo breed op ingaan, is niet op de eerste plaats om te wijzen op de grove historische fout, welke hier gemaakt wordt, doch vooral, om er op te wijzen, hoe hierdoor de daarop volgende zin een zeer onaangename bijsmaak krijgt. Het betreft hier het antwoord op de vraag of ons nationaal bestaan ouder of jonger is, dan de invoering van het Christendom hier ten lande. Wanneer men het er voor houdt, dat ons nationaal bestaan ouder is dan de invoering van het Christendom, kan er geen sprake van zijn, te verkondigen, dat het ontstaan der Nederlandsche natie geheel of gedeeltelijk aan het Christendom te danken is, ja, kan men eigenlijk zelfs niet in den volsten zin des woords van een Christelijke natie spreken. Iets wat ongetwijfeld prettig in de oore,n van onze Nederlandsche nieuw-heidenen zal klinken. Het lijdt geen twijfel, dat het artikel van den Heer Mussert het wil doen voorkomen, alsof bedoeld ontwikkelingsproces reeds afgeloopen was, eer het Christendom in ons land zijn intrede deed.
In werkelijkheid staat het echter vast, dat ons nationaal bestaan veel jonger is dan de invoering van het Christendom in ons land. En wel ongeveer duizend jaar! Bovendien staat onomstootelijk vast, dat het ontstaan der Nederlandsche natie grootendeels door het Christendom gestimuleerd werd.
Wij kunnen in de geheele inleiding dan ook niets anders zien dan een manoevre, waarvan het doel is: vriendelijkheid tegenover de nieuwheidensche vleugel der N. S. B.. Vandaar ook het benadrukken van het „sterk religieus gevoel" onzer heidensche voorouders. Het is naar het voorbeeld der vele moderne christenen in Duitschland, die Christus en het Christendom gaarne identiek verklaren met Wodan en de druïden-cultus.
Mussert schrijft verder:

> „In volkeren, die — op zijn minst krachtens haar traditiën — Christenvolkeren genoemd kunnen worden, zijn dan ook Christendom en nationaal-socialisme onverbrekelijk aan elkaar verbonden. Al de groote waarden, die in het Christendom verankerd liggen, wil het nationaal-socialisme sterker doen leven dan ooit, al zal niemand de euvele gedachten hebben, dat geen dezer waarden leefden in de harten van de voorgeslachten, die op onzen bodem woonden, lang voor de komst van het Christendom."

Op de eerste plaats merken wij naar aanleiding hiervan op, dat bij vele Christenvolkeren heelemáál geen nationaal-socialistische tendenz leeft. — Van een onverbrekelijke samenkoppeling van Christendom en „nationaal-socialisme" kan dus vanzelf al geen sprake zijn. Om maar één voorbeeld te noemen: hoe verantwoordt Ir. Mussert zijn „dan ook", ten opzichte van het Italiaansche volk, wat toch waarlijk niet nationaal-socialistisch bestuurd wordt ?

Vervolgens constateeren wij, dat die onderlinge verbondenheid tusschen Christendom en nationaal-socialisme toch maar zeer betrekkelijk is, wanneer wij zien naar het nationaal-socialistische volk bij uitstek, het Duitsche. Wij meenen daar integendeel verschillende feiten te moeten opmerken, die op het tegendeel wijzen.

Op de derde plaats slaat het schijnbaar concludeerende „dan ook" in feite op niets terug. Uit het daaraan voorafgaande betoog van Ir. Mussert volgt de onverbrekelijke verbondenheid van Christendom en nationaal-socialisme allerminst. Veeleer het tegendeel !

Het geheele artikel van Ir. Mussert gaat in denzelfden geest voort. Het ware ons liever geweest, dat, in plaats van dit gesol met al dan niet bestaan hebbende religieuse gevoelens van voorgeslachten, die tientallen van eeuwen geleden, hier geleefd hebben, ons een duidelijk en onomwonden antwoord was gegeven, op enkele vraagstukken, die in een richtinggevend artikel, behandelende het onderwerp „Christendom en nationaal-socialisme" thuis behooren.

Wij vatten deze vragen in het kort samen:

1. Wat verstaat de N. S. B. onder positief Christendom?

In een interview, dat door den Heer Mussert zelf werd goedgekeurd, verklaarde hij, dat de N. S. B. er geen bepaald Godsbegrip op na houdt. Als Ir. Mussert nog steeds deze zelfde meening is toegedaan, is er dan voor hem een Christendom zonder Christus ?

2. Wil positief christelijk zeggen, dat de staat aan hoogere normen gebonden is?

3. Hoe brengt de N. S. B. zijn allesbepalende rassengrondslag en de in het voorafgaande artikel gedane absolute mededeeling, dat „Nationaal-socialisme zich verzet tegen rassenvermenging" met de Christelijke normen in overeenstemming?

4. Acht de N. S. B. sterilisatie, anders dan als straf, geoorloofd ? En zoo ja, hoe rijmt zij ook dit met haar positief christelijke grondslag?

5. Krijgen we bij een eventueelen nationaal-socialistischen staat den Heer Fahrwerck, of iemand uit zijn school, die op de wijze van Rosenberg wordt belast voor de „Ueberwachung des gesamten geistigen und weltanchaulichen Schulung und Erziehung" ?

Het zijn zoo enkele vragen, die bij ons, na het lezen van het tweede artikel, rijzen en die o.i. een onomwonden antwoord vereischen.
In het besproken artikel schrijft Ir. Mussert, dat „Allen zijn geroepen om elkanders lasten te dragen als de bouwsteenen aan een gebouw". Wanneer dit woord gemeend is, moest Ir. Mussert zich verplicht gevoelen, op de bezwaren, die wij in dit, het vorig en de nog volgende hoofdstukken ontwikkelen, een antwoord te geven, dat geen twijfel meer openlaat.
Daar Ir. Mussert meent ten overstaan van Zwart Front, dat zoovelen in zijn gelederen kent, die slechts één egoïsme kennen, en dat is een beter en rechtvaardiger Nederland, niet verplicht tot antwoorden te zijn, vraag ik mij af of hij het eerlijk meent, wanneer hij zegt, het Nederlandsche volk te willen d i e n e n. Wanneer Ir. Mussert, echter eenzaam op zijn kamer erkennen moet, dat wij het goed zien, dat wij in onze opmerkingen gelijk hebben, dan moge hij het Godsvertrouwen en de Offerbereidheid bezitten, dit te erkennen.

LIEFDE VOOR VOLK EN VADERLAND

Het derde artikel van Ir. Mussert heet „heilig Vaderland", en prijkt met twee ondertitels „Liefde drijft ons tot strijd" en „de historische roeping van het nationaal-socialisme".
Zooals in het vorige artikel, zouden ook hier historische onjuistheden aan te wijzen zijn. Wij zullen dit echter niet doen, doch ons beperken tot het aanstippen van enkele principieele onjuistheden en tot het wederom wijzen op de dubbelzinnige houding, welke de N. S. B. ook in het derde artikel ten opzichte van verschillende vraagstukken aanneemt.
Ir. Mussert behandelt in de eerste 2 kolommen van dit artikel de verhouding der Dietsche stamgenooten tot elkaar.
Hierin komt de volgende zinsnede voor:

> „Zoo staat het dan nu met ons volk: Rijks-Nederland, omvattende binnen zijn grenzen, het grootste deel van ons volk (8,5 millioen zielen);
> Vlaanderen met vier millioen, onder Fransche leenheerschappij, door middel van den staat België; de Boeren in Zuid-Afrika onder Engelsche suzereiniteit; twee honderd duizend Nederlanders in de Indiën; andere duizenden in vreemde volkeren, langzaam, maar zeker opgaand of reeds opgegaan".

Op de eerste plaats wordt hier wederom de fout gemaakt, die we zoo dikwijls in publicaties en in redevoeringen van N. S. B.-zijde gelaakt hebben, n.l. dat MEN AFRIKANEN EN VLAMINGEN OVER EEN KAM SCHEERT. Ongetwijfeld waren aanvankelijk de bewoners van Zuid-Afrika stamgenooten, maar door de vermenging met veer vele, niet-Nederlandsche elementen en doordat zij hun eigen strijd streden, werd dit tot een apart volk. Wij zijn wel stamverwant, maar geen stamgenoot, zooals de Vlaming dit zonder de geringste mogelijkheid van twijfel wel is.
Op de tweede plaats wordt, evenmin als vroeger, het niet tot een positief programmapunt geformuleerd, dat WIJ IN NOORD-NEDERLAND EN DE VLAMINGEN IN ZUID-NEDERLAND ALLES MOETEN DOEN, OM TOT HEREENIGING VAN ONS GESCHEURD VOLK TE KOMEN. Het werd toch werkelijk hoog tijd, dat men zich hierover duidelijk en onomwonden uitsprak.

Over dit vraagstuk loopen onder de leden der N. S. B. de meest tegenovergestelde meeningen. Het was plicht geweest, in deze eens precies te zeggen, wat in dit belangrijke vraagstuk de N. S. B. als beginsel houdt. Wij herinneren de vele geschriften, waarin over de Vlamingen gesproken wordt als over onze „STAMVERWANTEN". In een officieel weekoverzicht van sprekers der N. S. B. van 1935 luidt het 43ste bericht hetwelk bedoeld is te onderrichten, hoe men opmerkingen over Vlaanderen van Vrijzinnig-Democratische zijde moet weerleggen:

> „Het is bijna vanzelfsprekend, dat een land als Nederland er nooit over kan denken, om gewapenderhand gebiedsuitbreiding na te streven. Alleen reeds op dien grond is de V. Democratische verdachtmaking idioot. Waarschijnlijk is zij gebaseerd op de gedachte: een idioot kan de gekste dingen zeggen, er zijn altijd nog gekkeren, die het gelooven. OVERIGENS STAAT NERGENS, DAT DE N.S.B. WIL DAT NEDERLAND EN VLAANDEREN EEN GEHEEL ZULLEN VORMEN."

Het 1ste Kamerlid der N.S.B., Mr. van Vessem, is evenmin gedesavoueerd, toen hij met nadruk in het Parlement verklaarde, dat de N.S.B. niet Groot-Nederlandsch is.
Repliceerend op Prof. Anema zei Mr. v. Vessem in de 1e Kamer:
„Er is een zeer speciale vraag tot mij gericht, door den Heer Anema, die een studie heeft gemaakt van het tijdschrift „De Dietsche Gedachte". Hij zegt, ge hebt opgericht den Dietschen Bond en ik heb gelezen wat in het tijdschrift „De Dietsche Gedachte" staat en wat staat in de statuten van den Dietschen Bond."
„Den Dietschen Bond heb ik mede opgericht in 1917. Sinds ongeveer 1922 of 1923 heb ik aan de leiding van den Dietschen Bond geen deel meer gehad, en sinds dien tijd is er, naar ik vernomen heb, ook een wijziging gekomen in de statuten van den Dietschen Bond. Maar in den tijd, DAT IK AAN DE LEIDING VAN DEN DIETSCHEN BOND DEEL HEB GEHAD, HEEFT NIMMER IN DE STATUTEN, OF ALS PUNT OP HET PROGRAM VAN DEN DIETSCHEN BOND GESTAAN DE VEREENIGING VAN HOLLAND EN VLAANDEREN TOT EEN STAAT, en voor zoover mij bekend is, staat dat desideratum nog steeds niet in de statuten van den Dietschen Bond. — IN IEDER GEVAL IS MIJN OPVATTING NOOIT GEWEEST, DAT WIJ NAAR EEN ZOODANIGE STAATKUNDIGE VEREENIGING MOETEN STREVEN, EN IK HEB MIJ HERHAALDELIJK TEGEN EEN DERGELIJK DESIDERATUM, ALS HET WERD GEUIT, UITGESPROKEN EN DIT GEVOELEN IN SCHRIFTELIJKE UITINGEN DOEN KENNEN."

En verder zei hij: „NIETS LIGT MIJ VERDER DAN EEN DERGELIJKE AANSLUITING TE WENSCHEN EN NIETS LIGT OOK DE GEHEELE NEDERLANDSCHE NAT. SOC. BEWEGING VERDER."
Er blijkt dus uit, dat van Vessem persoonlijk steeds tegen staatkundige vereeniging van Nederland met Vlaanderen is geweest en dat hij als vertegenwoordiger van een autoritaire Beweging, die dus slechts zeggen zal, wat conform is met de inzichten van de Leiding der N. S. B., zich TEGEN GROOT-Nederland heeft uitgesproken.
Wij kunnen begrijpen, dat sommige kringen in Vlaanderen alreeds juichen, dat er nu en dan onder auspiciën van N. S. B.ers, Groot-Nederlandsche-avonden gehouden worden. Ook wij juichen dit toe. Maar dit mag de werkelijkheid niet uit het oog doen verliezen en dat is deze, dat de N. S. B. zich OFFICIEEL nooit Groot-Nederlandsch heeft uitgesproken; dat er integendeel verschillende officieele uitingen zijn, die zich tegen een positieve en daadwerkelijke politieke hereeniging van Vlaanderen en Noord-Nederland richten en dat een dergelijke beweging dus niet „nationaal" in den volsten zin van het woord genoemd kan worden, ondanks alle sympathiebetoon met Dietsch en Dietschland.

Het tweede gedeelte van dit artikel „Heilig Vaderland" handelt voornamelijk over den invloed der Joden.
Wij achten het overbodig, het betoog van Ir. Mussert hier weer te geven of aan te halen, want het verkondigt datgene, wat „Zwart Front" vanaf de oprichting op 5 Mei 1934 predikt. Het is voor ons werkelijk niets nieuws te hooren, hoe het Jodendom, door middel van kapitalisme, marxisme en democratie, de „wetgevende en regeeringsmachine", in handen heeft en zoowel het bedrijfs- als het geestelijk leven van ons volk overheerscht.
Er is intusschen toch wel veel veranderd in uw N. S. B.
De eenigste keer, dat men in Volk en Vaderland over het Nederlandsche Zwarte Front gesproken heeft, was in December 1934, toen onder de kop „ANTI-SEMIET uit Nederland" een artikeltje stond over een „fascistische" bijeenkomst te Montreux, „waarbij ook een Nederlandsche delegatie aanwezig was, bestaande uit zekeren heer Meijer". — Met nadruk verklaarde „Volk en Vaderland": „Hoewel eigenlijk volmaakt overbodig, willen wij, in verband met de huichelachtige mentaliteit, die telkens tegenover ons tot uiting komt, er toch even op wijzen, dat de N. S. B. niet aan deze bijeenkomst heeft deelgenomen."
Het kan verkeeren. De N. S. B. heeft thans, drie jaren nadien, het bestaan van het Jodenvraagstuk ontdekt, waarover wij ons slechts kunnen verheugen.

In een interview zei Ir. Mussert op 7 Dec. 1932 als antwoord op de vraag „Heeft de beweging, waarvan U de leider is, contact met Mussolini of Hitler? :
„Neen, ze is ook niet precies eender als de beweging in die landen. We hebben overeenstemming, doch ook verschillen. Het nationaal-socialisme in Duitschland bijv. is anti-semitisch; ONS ZIJN ISRAELIETEN EVEN WELKOM ALS ANDERE PERSONEN. (Volk en Vaderland, 4-2-'33, overgenomen uit het Utrechtsch Prov. en stedelijke Dagblad van 7-12-'32).
En 22 April 1933 stond in „Volk en Vaderland" een hoofdartikel van Ir. Mussert onder de kop: „Enkele woorden tot onze Joodsche leden" waarin hij o.m. zegt: „Onze N. S. B. is principieel niet anti-semitisch.... Niettemin wordt met voorbedachte rade door onze tegenstanders soms openlijk, doch meestal in het geniep verkondigd, dat ook wij N.S.B.ers jodenhaters zijn.
Gij weet als N.S.B.ers dat dit niet zoo is, dat onze zin voor rechtvaardigheid — één van de pijlers, waarop de toekomstige nationaal-socialistische staat zal moeten rusten — dit niet toelaat, omdat er een geheele categorie van Nederlandsche joden aanwezig is, die Nederlandsch voelt, denkt en in wezen Nederlandsch is; de categorie, waartoe gij behoort"..... Gij (Joden) hebt Uw plaats in onze gelederen uit volle overtuiging ingenomen, blijft deze plaats waardig en gij zult de voldoening hebben uw plicht te hebben gedaan tegenover al onze volksgenooten, ondanks verdachtmaking en hoon."
Verder werd volgens een verslag in „Volk en Vaderland" d.d. 20 Mei 1933 te Rotterdam een aparte N.S.B. vergadering voor Joden gehouden. Tal van bekende joden waren aanwezig De Joodsche organisator der vergadering, legde de verklaring af, dat op zijn uitdrukkelijk verzoek de hoofdleiding der N.S.B. hem had medegedeeld, dat „IN ONZEN TOEKOMSTIGEN STAAT GEEN ANTI-SEMIETISCHE ACTIE ZAL ZIJN, WANT DEZE ZOU DAN GERICHT ZIJN TEGEN EEN DEEL VAN ONZE NEDERLANDSCHE VOLKSGEMEENSCHAP".
Wanneer men deze uitspraken vergelijkt met hetgeen de laatste maanden in „Volk en Vaderland" over het Jodendom staat en met name met het onderhavige artikel van Ir. Mussert, dan is er een uitermate groot verschil te bespeuren, waar wij — hetzij nogmaals gezegd — ons oprecht over verheugen.
Na het uiteenzetten van de verderfelijke invloed en macht van Joden schrijft Ir. Mussert:
„Zij zijn het, die — NOG VOOR WIJ ZELF DAARVAN BEWUST WAREN — klaar inzagen, dat het nationaal-socialisme door zijn liefde voor

ons volk, zijn vrijheid, zijn zeden, zijn cultuur, een gevaar beteekent voor de heerschende macht van het internationale Jodendom in de Nederlanden. Van den aanvang af, hebben zij het nationaal-socialisme bestreden, daarin bijgestaan door de talrijke, door hen beheerschte of in hun dienst staande machten en krachten".

In den mond van Ir. Mussert zijn uitermate belangrijk de woorden: „nog vóór wij zelf daarvan bewust waren".

Het is een bekentenis, die waard is er even bij stil te staan. Ir. Mussert moffelt deze bekentenis nog wel zoo'n beetje weg, maar spreekt haar toch uit. Na de boute bewering, in het eerste artikel, omtrent de wezensgelijkheid van het programma uit het jaar 1931 met het nieuwe inzicht van 1937 volgt in dit derde artikel de bedekte herroeping van deze stelling.

Het zou Ir. Mussert gesierd hebben, wanneer het meer rondborstig ware gebeurd, niet slechts voor wat het Jodenvraagstuk betreft, doch ook in verschillende andere vraagstukken.

Intusschen verheugen we ons reeds over deze bekentenis. Want deze is volkomen terecht. Inderdaad was jarenlang de N. S. B., althans haar Leider Ir. Mussert, zich ER NIET VAN BEWUST, dat het „nationaal-socialisme der N. S. B." — zooals ook meer of minder, naar gelang de innerlijke beteekenis, iedere andere beweging tot volksherstel — „door zijn liefde voor ons volk, zijn vrijheid, zijn zeden, zijn cultuur, een gevaar beteekent voor de heerschende macht van het internationale Jodendom in de Nederlanden."

Jarenlang duurde deze onbewustheid; bijna zes jaren, vanaf December 1931 — voltooiïng N. S. B.-programma met toelichting door Mussert — tot November 1937. Dat is lang; dat is zeer lang!

Al die jaren ontbrak het toch niet aan waarschuwingen. Ruim drie dier vijf en een half jaar lang, d.w.z. sedert haar oprichting, verkondigt „Zwart Front" deze leer, die nu voor een zeer groot deel door Mussert omhelsd wordt.

Wij zeggen voor een zeer groot deel, omdat in het artikel van Ir. Mussert, toch ook nog een passage voorkomt, die door ons nooit en te nimmer geschreven zou kunnen worden.

Ir. Mussert schrijft:

„Er zijn anderen, die door hun verblijf van geslacht op geslacht hier in de Nederlanden, temidden van ons volk, niettegenstaande het rasverschil, zich één voelen met het Nederlandsche volk en bereid zijn, zoo noodig, hun leven te geven, voor de vrijheid en de onafhankelijkheid van ons volk. Ons Germaansche begrip van eer en trouw brengt met zich, dat wij op dit gebied niet hun minderen willen zijn."

Joden, die dit beweren, zijn er genoeg; maar woorden zijn goedkoop. Zoo vaak het er op aan kwam, bleek elke Jood altijd en vóór alles Jood te wezen en dan nog eens Jood en nog eens Jood en zoo vervolgens, en pas heel ergens achteraan Nederlander, indien en voorzoover zijn belang zulks medebracht.

Maar deze regel in het betoog van Ir. Mussert neemt niet weg, dat een groote verwisseling in de gelederen der N. S. B. heeft plaats gevonden, na de vriendelijke artikelen aan het sympathiek adres der Joden, na de slecht verbloemde woorden van den Heer van Geelkerken tegenover Dr. Hellmuth Otto, na de verzekering van Joden-liefde door den Graaf von Oberndorff aan een Franschen journalist, na de betoogen, om aan te toonen, hoe „onze" Joden toch beslist Vaderlandsch voelen, in tegenstelling met hun rasgenooten in Duitschland en elders.

Voor degene, die dit alles vergelijkt met de huidige publicaties, is het duidelijk, dat eindelijk Ir. Mussert zich de Jodenkwestie bewust is geworden.

Al die jaren van Mussert's bewusteloosheid te dezen opzichte, waren andere groepen, die een nationaal herstel wenschten, en in het bijzonder Zwart Front, wel zeer bewust.

Langs een omweg geeft Ir. Mussert hen nu gelijk, zonder echter eere te geven, die eere toekomt. Integendeel, de heer Mussert doet in dit artikel alsof hij nu het eerste van allen in den lande het Jodengevaar ontdekt!

Maar dat doet er minder toe. Beter laat dan nooit. En beter ten halve gekeerd, dan ten heele gedwaald.

Wij betreuren het slechts, dat in zoovele andere vraagstukken Ir. Mussert nog niet bewust geworden is.

In dit derde artikel van Ir. Mussert was het bijv. wenschelijk geweest zijn eerlijke en onomwonden meening te geven, aangaande de Oranje-dynastie en over de gewenschte buitenlandsche politiek.

In een artikel, dat het Nederlandsch karakter wil aangeven van de beweging, „zooals het GELEIDELIJK groeit in jarenlange harden strijd", ware dit noodzakelijk geweest.

Het Nederlandsche volk heeft recht te weten, hoe de Leider der N. S. B. hierover denkt.

OP GENADE OF ONGENADE

Het vierde en laatste artikel in de reeks bijdragen „ONS GEESTELIJK FUNDAMENT" werd gepresenteerd met enkele sprekende kopregels:

„VOLK VAN WERKERS"

„KAPITALISME EN MARXISME ZIJN ONZE DOODSVIJANDEN"

„FIER, VRIJ EN VOLWAARDIG"

Het is het langste van Mussert's vier artikelen, en het geeft het minste hou-vast.

Er staan eenige opmerkingen in over liberalisme, marxisme en kapitalisme, die wij volledig kunnen onderschrijven.

Wanneer echter de instemming met deze constataties en veroordeelingen de vraag doet rijzen, HOE zal de N. S. B. het kapitalisme bestrijden en aan banden leggen, HOE zal de N. S. B. de volkshuishouding leiden, WELKE maatregelen acht de N. S. B. daartoe dienstig en DOOR MIDDEL VAN WELKE ORGANEN MEENT ZIJ DIT TE KUNNEN DOEN, dan treft men op deze vragen in dit artikel geen enkel antwoord aan.

Ten aanzien van deze concrete antwoorden op concrete vragen, neemt de N. S. B. nog steeds hetzelfde standpunt in, als geruimen tijd geleden, toen de heer G. A. Larsen van Neerland, ten behoeve van zijn werk „Volk in Nood" de N. S. B. de vraag voorlegde, HOE zij meende het werkloosheidsvraagstuk te kunnen en te moeten oplossen.

Deze auteur kreeg toen geen ander antwoord dan het volgende: „de maatregelen, die de N. S. B. effectief oordeelt voor werkloosheidsbestrijding, zijn uitsluitend uitvoerbaar in een nationaal-socialistischen staat; zoodra de N. S. B. het roer van staat in handen genomen zal hebben, zullen de noodige maatregelen, ter bestrijding van de werkloosheid, op zeer effectieve wijze worden genomen."

Hetgeen, met andere woorden, zeggen wil: wij kunnen (of wij willen) U niet zeggen, hoe de structuur van den komenden Nationaal-Socialistischen Staat zal zijn. Wordt echter lid van de N. S. B., geeft U (op genade of ongenade) aan haar over, valt ons vooral niet met vragen lastig... en alles zal verder heusch wel in orde komen.

Dit gebrek aan kennis, wetenschap, aan den waren geest van studie en aan ernstig verantwoordelijkheidsgevoel is de doodelijke kwaal, waaraan de N. S. B. lijdt.
Het is, in wezen, een gebrek aan intellect en aan intelligentie, beiden, dat beschamend en moordend is voor een beweging, waaraan tienduizenden zich toevertrouwden.

En voelt de N. S. B. de afwezigheid van dit weten en van deze, tegen de komende feiten opgewassen kennis, zelf als een gemis? Wij betwijfelen dit. Uit een aanhaling als de volgende:

„Men mag ons gerust verwijten, dat we in het positieve zoo zwevend zijn. Ik zal het nog sterker zeggen, dan onze tegenstanders het durven. Wij vechten voor de corporatieve maatschappij en -staat, maar wij weten niet eens precies, hoe het ding er uit zal zien.
Wij zijn voor een totale omwerking van ons staatsbestel, maar een duidelijke schema daarvoor kunnen wij niet geven."

welke wij lichten uit een N. E. N. A. S. U.-uitgave van het vooraanstaand N. S. B.-lid, den heer E. J. Roskam, mag men het tegendeel afleiden.
Deze houding werd volkomen bevestigd door het vierde en laatste van de hier onderzochte en weersproken artikelen van Mussert.
Deze artikelen, die „met het, uit het jaar 1931 bestaande programma, tesamen vormen de grondslag der beweging", geven wederom niet aan, op welke wijze de N. S. B. zich voorstelt, het sociaal-economisch leven, in den door haar gewenschten staat te organiseeren.
Nog steeds staat in de toelichting, op het bestaande program uit den jare 1931, op bladzijde 27 te lezen:

„Het geheele arbeidende volk wordt georganiseerd in CORPORATIES VAN ARBEIDERS in landbouw, industrie, handel, verkeer en vrije beroepen, benevens in corporaties van werkgevers en doet daar zijn invloed tot zijn recht komen."

De hier voorgestelde figuur: afzonderlijke corporaties van arbeiders en afzonderlijke corporaties van werkgevers, is een dwaze. Het is een contradictio in terminis," een dwaasheid, welke echter, naar ons weten, nimmer werd hersteld, OOK NIET in het hier bedoelde artikel, dat toch het sociaal-economische vraagstuk heette te behandelen.

Niets vindt men in dit artikel betreffende de structuur, de werking en samenstelling der sociaal-economische instellingen van de toekomst.
Wenscht men in de toekomst syndicaten? Een arbeidsrechtbank?
Verkiest men een „arbeidsfront" boven een syndicaal-corporatieve ordening ?

Altemaal vragen, waarop wij een antwoord wenschen en willen. Een antwoord, dat nog nimmer gegeven werd.
Wanneer deze vier artikelen hier en daar fragmentarisch bleven, bedenke men, dat de te behandelen stof nog fragmentarischer en meer verbrokkeld geboden werd.
Niet uit een lust tot critiek-zonder-meer, niet uit een behoefte aan hinderlijk volgen, en nóch minder uit een overdreven belangstelling voor de N. S. B. werden deze artikelen geschreven.
Zij willen een ernstige waarschuwing zijn, gericht tot den leider en tot de leden van een partij, welke zich haar groote verantwoordelijkheid nog steeds niet bewust schijnen, en welke toch, naar het op een gegeven oogenblik toescheen, een beduidende rol zouden spelen in den ontwikkelingsgang van den Nederlandschen staat.

Wanneer de heer Mussert ons, tijdens het verschijnen van deze artikelen, reeds schriftelijk mededeelde, dat hij geen termen vond zich ten aanzien van deze artikelen te verantwoorden, evenmin als hij zulks ten aanzien van critiek in een blad als De Opmarsch (nota bene) noodig oordeelde, dan ging hij, bij het verstrekken van deze mededeeling, wederom uit van de verkeerde gedachtengang, die hij zich sinds jaar en dag eigen maakte.

Namelijk de gedachtengang, waarin geen plaats is voor afwijkende ernstige meeningen, de gedachtengang, die begint en eindigt bij de persoonlijke uitverkiezing, bij een onbewezen roeping, die schijnbaar van zoo delicaten aard is, dat die geen enkele op- of aanmerking verdraagt, en nog minder ooit eenige rechtvaardiging of ooit eenige verantwoording behoeft.

Een gedachtengang, waarin voor Zwart Front slechts plaats is, als voor een beweging, die numeriek „niet kan concurreeren" en die weigerachtig is en blijft, waar het geldt, de teekenen te onderkennen die Mussert's persoonlijke begaafdheid en zijn krachtig doorzicht bewijzen.
In de N. S. B. is veel negatief „zuiverings-werk" verricht, waarbij het er vooral op aankwam, van welk standpunt uit men de te verwijderen mentaliteit bezag, om te weten, wat men onder „zuiver" en wat onder „onzuiver" moest verstaan.

Maar deze negatieve arbeid zou goeddeels onnoodig zijn geweest, wanneer den volgelingen van deze beweging gegeven was wat zij noodig hadden: kennis, feiten, een eerlijke voorlichting betreffende doel, wezen en middelen.
Is het daarom wonder, dat wij den dag zien naderen, waarop Mussert alleen blijft? Opgesloten, hij, die de vader van een nieuwe gemeenschap

wilde zijn, in de ruïnes van een bouwsel, dat doctrine en weerbaarheid mistte, en de stevige basis van een trouw, christelijk, nationaal en sociaal beginsel.
Het is het voor een ieder te kennen geheim van den verkwikkenden Zwart Front-geest, dat in de gelederen van het Zwarte Front, die kennis, die feiten, die eerlijke voorlichting wel gegeven worden.
Dat het gebouw van Zwart Front opgetrokken staat op een, onveranderlijk in geest en hart, beiden geworteld fundament, en dat het gebouwd is met de sterke onvergankelijke binten van een leer, die klaar, goed en eerlijk is.

